

CIJENE ELEKTRIČNE ENERGIJE UTJECAJ NA POSLOVANJE

Zagreb, lipanj 2022.

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

1

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Kretanje cijena električne energije Hrvatska i EU

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

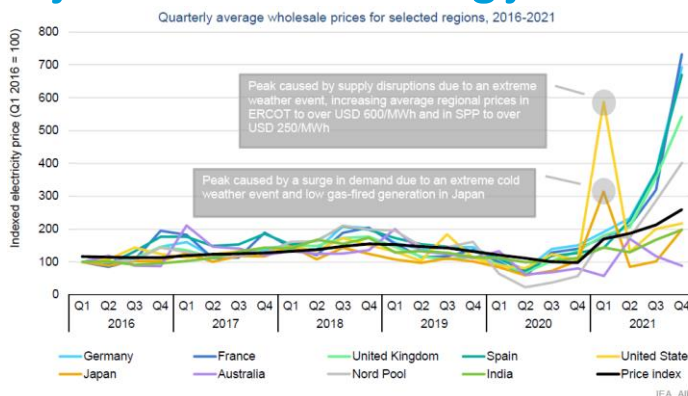
2

2

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca

Kretanje cijena električne energije

- Nakon blagog pada u 2020., globalna potražnja za električnom energijom porasla je za 6% u 2021.
 - Rastu potražnje najviše je pridonio industrijski sektor, zatim komercijalni i uslužni sektor, a potom i sektor stanovništva.
- Zbog posebno visokih cijena plina (i njegovog udjela od 20% u proizvodnom miksu) u Europi, prosječne veleprodajne cijene električne energije u 4. tromjesečju 2021. bile su i **četverostruko više** od prosjeka za razdoblje 2015.-2020.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

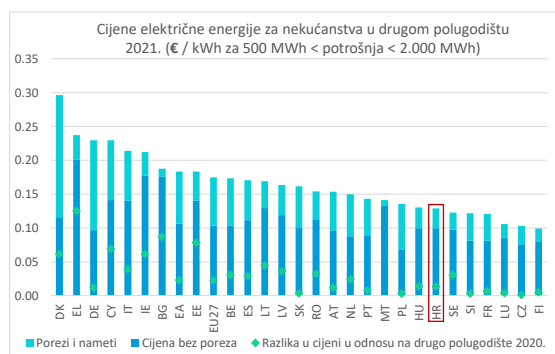
3

3

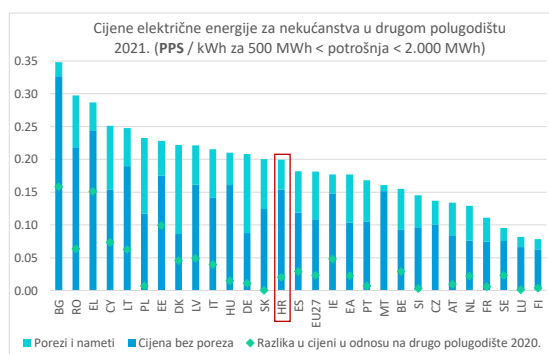

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca

Kretanje cijena električne energije za nekućanstva

Izvor: Eurostat.

- U eurskim iznosima, cijene električne energije za potrošače su ispod EU prosjeka.
- Kad se u obzir uzme kupovna moć – tada su cijene (PPS) iznad EU prosjeka.
 - Udio poreza i drugih nameta, manji nego u EU.

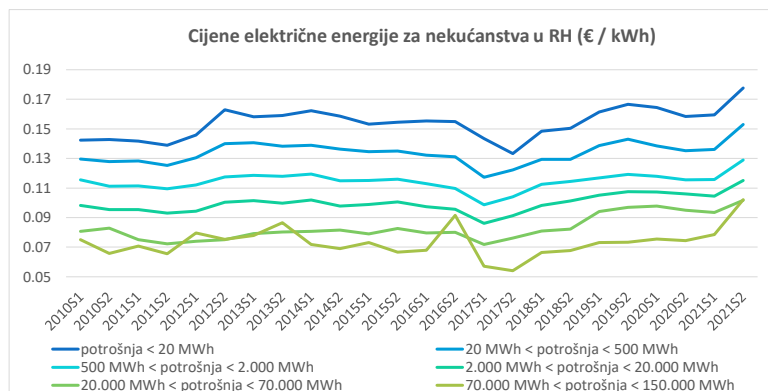
lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

4

4

Kretanje cijena električne energije za nekućanstva

Vidljiv rast cijene električne energije za sve kategorije potrošača od početka 2021.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

5

5

Struktura cijene električne energije

- a. Dio cijene koji se slobodno ugovara (*tržišna djelatnost*)
- b. Dio cijene koji se regulira, a može biti određen primjenom tarifnog sustava (*regulirana djelatnost*):
 - a. Naknade za električnu energiju koju krajnjim kupcima prodaju opskrbljivači (za domaćinstva)
 - b. Naknada za korištenja prijenosne i distribucijske mreže (mrežarine),
 - c. Naknade za obnovljive izvore energije i visokoučinkovite kogeneracije (OIEiVK)
 - d. Trošarine – donosi Vlada Uredbom o visini trošarine na energente i električnu energiju (trenutno 3,75 kn / MWh za poslovnu uporabu)

- Regulirani dio se ne formira tržišno već je propisan od ovlaštenog tzv. regulatornog tijela - u RH je za to zadužena Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) (tzv. mrežarina).

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

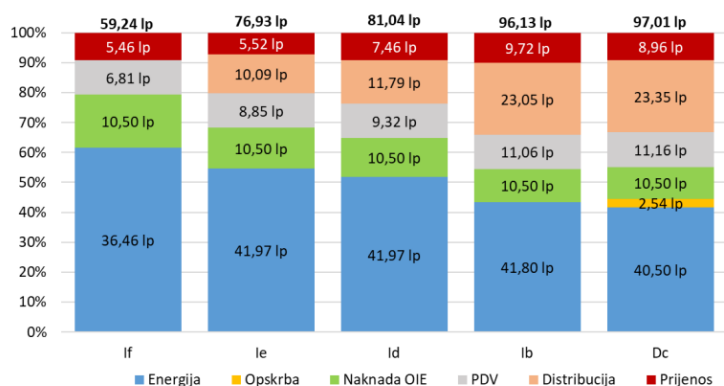
6

6

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca

Struktura cijene električne energije

Vrsta krajnjeg kupca	Oznaka razreda potrošnji
Vrlo velika industrija	If
Velika industrija	le
Srednja industrija	Id
Srednje poduzetništvo	lb
Srednja kućanstva	Dc

Izvor: HERA godišnje izvješće 2020. godine.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

7

7

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca

Tarifne stavke (cijene) za poduzetništvo - HEP

Tablica 4.4.13. Značajke karakterističnih krajnjih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj

Vrsta krajnjeg kupca	Oznaka razreda potrošnje	Potrošnja [MWh/god.]	Obračunska vršna radna snaga [MW]	Omjer potrošnje VT/NT ⁷³ [%]	Kategorija po tarifnim sustavima
Vrlo velika industrija	If	100.000	15,00	47/53	VN poduzetništvo – Bijeli
Velika industrija	le	24.000	4,00	63/37	SN (35 kV) poduzetništvo – Bijeli
Srednja industrija	Id	2.000	0,50	63/37	SN (10 kV) poduzetništvo – Bijeli
Srednje poduzetništvo	lb	150	0,05	64/36	NN poduzetništvo – Crveni
Srednja kućanstva	Dc	3,5		66/34	NN kućanstvo – Bijeli

Izvor: HERA godišnje izvješće 2020. godine

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

8

8

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Značaj električne energije u poslovanju i utjecaj porasta cijena na poslovanje – što kažu članovi HUP-a?

Rezultati anketnog istraživanja

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

9

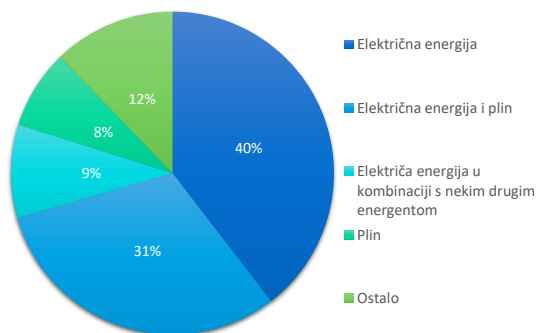
9

HUP

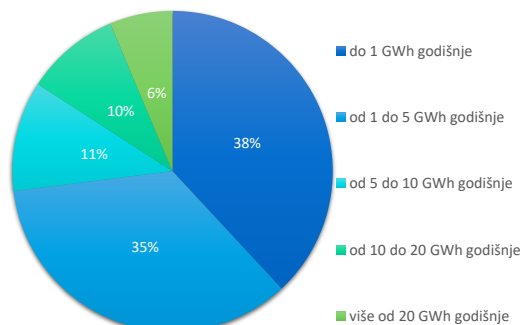
Hrvatska udruga poslodavaca

Značaj električne energije u poslovanju

Najznačajniji energent u poslovanju

Godišnja količina potrošnje el. energije

Izvor: HUP.

- Za **80% poduzeća** električna energija predstavlja **najznačajniji energent u poslovanju**.
 - Velika većina (95%) opskrbljuje se preko registriranog opskrbljivača električne energije.
- Najbrojniji su mali potrošači (do 1 GWh godišnje), ali postoji i **značajan broj velikih potrošača**.

lipanj 2022.

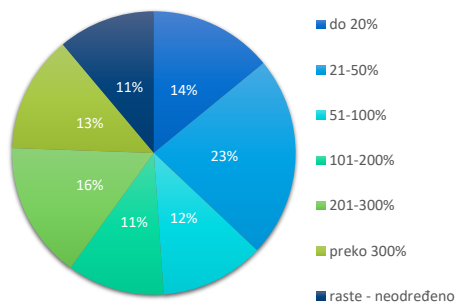
HUP - cijene električne energije

10

10

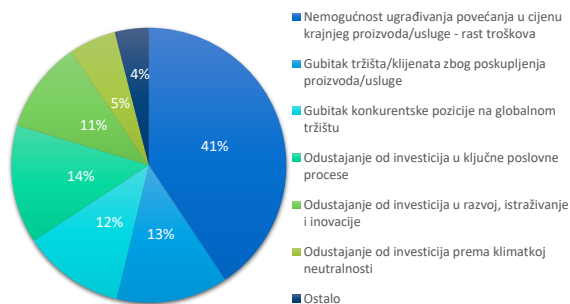
Posljedice rasta cijena električne energije

Rast cijena električne energije
(1q2022/1q2021 ili očekivano povećanje nakon isteka ugovora)

Izvor: HUP.

Glavne posljedice za poslovanje uslijed povećanja troškova energenata

- Za **40% poduzeća** cijena električne energije porasla je **preko 100%**.
- Većina poduzeća očekuje značajan rast troškova poslovanja zbog rasta cijena energenata.
- **30%** poduzeća ističe da će **odustati od investicija** zbog rasta troškova uslijed povećanja cijena energenata.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

11

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca

Mogući smjerovi utjecaja rasta cijena električne energije na poslovanje i ekonomski rast

Makroekonomska perspektiva

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

12

Utjecaj rasta cijena električne energije na ukupni ekonomski rast

1. **Smanjenje investicija** → izravan negativan učinak na BDP
2. **Gubitak konkurentske pozicije na globalnom tržištu** → izravan negativan učinak na BDP kroz smanjenje izvoza
3. **Stagnacija (novog) zapošljavanja i/ili pad ukupne zaposlenosti** → neizravan negativan učinak na BDP kroz smanjenje osobne potrošnje (+ smanjenje uvoza)
4. **Stagnacija (ili pad) nominalnih plaća** → neizravan negativan učinak na BDP kroz smanjenje osobne potrošnje (+ smanjenje uvoza)
5. ...

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

13

13

Potencijalni utjecaj rasta cijena električne energije na ukupni ekonomski rast

Komponenta BDP-a	Trenutna prognoza za 2022.* (%)	Potencijalni rast za 2022. uslijed rasta cijena (električne) energije (%)	Trenutna prognoza za 2023.* (%)	Potencijalni rast za 2023. uslijed rasta cijena (električne) energije (%)
Osobna potrošnja	1,4	1,0	3,2	2,1
Investicije	5,8	-4,8	6,1	4,2
Izvoz	6,9	5,8	6,0	5,1
Uvoz	6,1	5,5	6,9	6,1
BDP	3,0	0,6	4,4	2,6

* Vlada RH, Program konvergencije.

- Ukoliko se ništa ne poduzme, **zbog rasta cijena energenata** (za 80% poduzeća to je električna energija) **ukupni BDP bi u 2022. mogao rasti po stopi manjoj za 2,4 pb**, tj. po stopi od 0,6%.
 - Zbog utjecaja na pad investicija, izvoza i osobne potrošnje.
- **Na kraju 2023. bismo mogli ostvariti i 4% manji ukupni BDP u odnosu na trenutna očekivanja VRH** (-17 milijardi kuna u stalnim cijenama iz 2015.)

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

14

14

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Prijedlozi ublažavanja rasta cijena električne energije na poslovanje

Iskustva Hrvatske i drugih zemalja

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

15

15

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Prijedlozi HUP-a

(1) Subvencije na energente

- ➔ proširenje kriterija prihvatljivih korisnika Paketa mjera za ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata za segment plina na velika poduzeće i velike potrošače (> 10GWh)
- ➔ proširenje Paketa mjera za ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata na potrošače električne energije prema modelu koji se primjenjuje u Sloveniji*
- ➔ subvencija po potrošenom MWh energije za sve (velike) potrošače energije
- ➔ smanjenje / privremena suspenzija do barem 31.12.2024.) reguliranog dijela cijene električne energije - naknada za korištenja prijenosne i distribucijske mreže (mrežarine), naknade za obnovljive izvore energije i visokoučinkovite kogeneracije (OIEIVK) i trošarine

* Slovenska Vlada je predvidjela pomoć u vidu potpore gospodarstvu u sanaciji šteta uzrokovanih rastom cijena energenata za sve poslovne subjekte čije će se troškovi energije) u 2022. godini povećati za više od 40% u odnosu na 2021. godinu. Visina potpore ovisi o udjelu troškova energije u operativnim troškovima korisnika i visini neto prihoda od prodaje, te iznos potpore ne smije prelaziti 60% štete korisnika od povećanja cijena energije i istodobno ne smije premašiti definirane iznose. Više u: ZAKON O UKREPIH ZA OMILITEV POSLEDIC DVIGA CEN ENERAGENTOV V GOSPODARSTVU IN KMETIJSTVU (ZUOPDCE).

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

16

16

Prijedlozi HUP-a

(2) Set mjera za poticanje uspostave sustava za korištenje obnovljivih izvora energije i poticanje ulaganja u energetska učinkovitosti

- promptno otvaranje i brza priprema natječaja iz NPOO-a i VFO-a koji se odnose na uspostavu sustava za korištenje obnovljivih izvora energije, kao i povećanje energetske učinkovitosti uz otklanjanje postojećih poteškoća
- uvođenje mjere umanjenja stope poreza na reinvestiranu dobit do 100% (ovisno o iznosu ulaganja) za ulaganja u obnovljive izvore energije i investicije kojima se povećava energetska učinkovitost do razine vlastite neovisnosti
- otvoriti mogućnost retrogradnog priznavanja troškova iz investicija u energetska učinkovitost kroz 2022. godinu
- beskamatno kreditiranje obrtnih sredstava uz izdavanja državnih jamstava za poslovne subjekte kojima je ugrožen opstanak i za one kojima je povećanje troška energije ugrozilo daljnji tijek poslovanja i za obrtna sredstva (analogno programu HBOR Mjera Covid-19)
- stvaranje pogodnijeg (legislativnog) okruženja za provedbu investicija i projekata u obnovljive izvore energije, te u što kraćem roku otkloniti postojeće poteškoće

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

17

17

Kako to rade drugi – primjer Austrije

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- 2 milijarde eura za smanjenje smanjenje poreza i naknade zaposlenicima, u nastojanju da olakšaju teret rastućih troškova za gospodarstvo
- smanjenje naknada iz regulatornog djela cijene prirodnog plina i električne energije do sredine 2023. za 90% od postojećih naknada
- povećanje naknade troškova prijevoza od 400 milijuna eura

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

18

18

Kako to rade drugi – primjer Belgije

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- određeni porezi i naknade za plin i električnu energiju i energetska odobrenja zamjenjuju se trošarinama koje vlada lako može prilagoditi kako bi kompenzirala varijacije u cijeni energije - cilj je regulirati cijenu da prihodi u gospodarstvu ostaju na istoj razini
- Vlada je također zabranila jednostrane izmjene energetskih ugovora, kojima bi dobavljači energije mogli samostalno povećavati predujam

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices>.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

19

19

Kako to rade drugi – primjer Bugarske

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- paket 1 od 22. listopada 2021. kojim su poduzeća dobila potporu od 55 eura/MWh za dva mjeseca
- paket 2 od konca 2021. nadoknađuje se 75% povećanja cijene električne energije iznad praga od 95 €/MWh, ali ne više od 30% stvarne prosječne mjesečne maksimalno 128 €/MWh
- bugarski parlament usvojio je 10. veljače novi proračun, s paketom za ublažavanje ekonomskih posljedica rasta cijena struje i plina, Bugarska će potrošiti 476 milijuna eura za potporu poduzetništvu

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices>.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

20

20

Kako to rade drugi – primjer Češke

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- malim i srednjim poduzećima koja su suočena s povećanjem svojih računa za energiju za više od 100% nudi se državno jamstvo s kamatom od 0% za podmirenje operativnih troškova
- poseban paket za energetske intenzivne industrije kojima se također ustupaju beskamratni krediti državnih financijskih institucija i/ili kredita poslovnih banaka uz državno jamstvo
- nakon ruske invazije na Ukrajinu, vlada je ukinula cestovne trošarine za automobile, autobuse i kamione do dvanaest tona
 - Istodobno je ukinuta obveza dodavanja skupljeg biogoriva u benzin i dizel

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices>.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

21

21

Kako to rade drugi – primjer Finske

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- ciljane mjere za ublažavanje problema uzrokovanih rastućim cijenama energije u strateški važnim sektorima - na promet, poljoprivredu i kućanstva
- uvedena je niža stopa "profesionalni dizel" za prijevoznike
- Povećana je naknada troškova prijevoza zaposlenicima
- smanjenje obveze distribucije biogoriva za 7,5 postotnih bodova za 2022. i 2023. koje će koristiti i profesionalnim i privatnim vozačima
- dodatni paket za ulaganja u vodik i baterije

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices>.

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

22

22

Kako to rade drugi – primjer Grčke

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- paket 1 – siječanj 2022. godine: uvedena subvencija u iznosu od 30 EUR/MWh
 - Uvedene su i subvencije PDV-a
- paket 2 – ožujak 2022. godine: industrijskom sektoru povećana subvencija na 65 EUR/MWh
- Vlada postavlja gornju granicu veleprodajnih cijena električne energije i vraća do 60% svih prihoda koje su potrošači električne energije s godišnjim prihodom do 45.000 eura platili od prosinca 2021. do svibnja 2022. godine

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices>

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

23

23

Kako to rade drugi – primjer Njemačke 1/2

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

- (1) Prvi paket mjera od 23.2.2022.:
- ukidanje naknade za OIE od 1. srpnja 2022.
 - povećanje neoporezivog paušalnog iznosa za zaposlenika za 20% (tzv. Arbeitnehmerpauschale)*
 - povećanje neoporezivog dijela dohotka s 363 eura na 10.347 eura*
 - povećanje naknade troškova prijevoza – povećana s 0,3 na 0,38 EUR / km*

---- Ove retrospektivne mjere dio su Zakona o poreznim olakšicama iz 2022! ----

- (2) Drugi paket mjera od 23.3.2022. (kroz 4. Paket porezne podrške Covid-19) :
- smanjenje poreza na energiju na benzin i dizel
 - poboljšanje mogućnosti nadoknade gubitaka kroz račun dobiti i gubitka
 - produljenje amortizacije po degresivnoj stopi za pokretnu imovinu dugotrajne imovine kao i rokove poreznog ulaganja
 - ukidanje diskontiranja nekamatonosnih obveza
 - produljenje paušalne stope poreza na rad od kuće
 - dodatne porezne olakšice za rad u skraćenom radnom vremenu
 - produljenje roka za podnošenje poreznih prijava za 2020., 2021. i 2022. godinu

*Ministarstvo financija Njemačka - <https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Schlaglichter/Entlastungen/schnelle-spuerbare-entlastungen.html>
 lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

24

24

Kako to rade drugi – primjer Njemačke 2/2

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

(3) Treći paket mjera od 19.5.2022. - pokriva poteškoće izazvane invazijom Rusije na Ukrajinu i orijentiran je na očuvanje likvidnosti:

- dodatno subvencionirana kamatna stopa na kredite za likvidnosti kroz KfW (analog HBOR)
- proširenje programa državnih jamstva
- posebno pogođenim tvrtkama se odobrava usko definirana subvencija troškova kako bi se privremeno ublažio udar
- posebni programi financiranja poduzeća
- ciljana pomoć vlasničkog i hibridnog kapitala

*Ministarstvo financija Njemačka - <https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Schlaglichter/Entlastungen/schnelle-spuerbare-entlastungen.html>

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

25

25

Kako to rade drugi – primjer Slovenije

--- navedene su samo mjere koje se odnose na gospodarstvo

Neto promet	Udio troškove energije u operativnim troškovima					
	0 do 3%	Od 3 do 5% uključivo	Od 5 do 10% uključivo	Od 10% do 15% uključivo	Od 15 do 20% uključivo	Od 20 do 25% uključivo
do 10.000 EUR	30	40	50	60	70	80
od 10.001 EUR do 100.000 EUR	70	100	130	190	250	300
od 100.001 do 500.000 EUR	300	400	500	900	1.300	1.700
od 500.001 EUR do 1.000.000 EUR	800	1.000	1.500	2.700	4.000	4.700
Od 1.000.001 EUR do 5.000.000 EUR	2.500	3.500	4.700	8.600	9.500	14.000
od 5.000.000 EUR do 10.000.000 EUR	10.000	12.000	16.000	25.000	37.000	43.000
od 10.000.001 EUR do 20.000.000 EUR	20.000	25.000	30.000	70.000	90.000	120.000
od 20.000.001 EUR do 50.000.000 EUR	40.000	50.000	60.000	140.000	180.000	280.000
od 50.000.001 EUR do 100.000.000 EUR	90.000	115.000	138.000	250.000	440.000	500.000

Izvor: ZAKON O UKREPIH ZA OMILITEV POSLEDIC DVIGA CEN ENERGENTOV V GOSPODARSTVU IN KMETIJSTVU (ZUOPDCE).

Visina potpore ovisi o udjelu troškova energije u operativnim troškovima korisnika i visini neto prihoda od prodaje. Subvencionira se povećanje troška energije od 40% u odnosu na 2021. godinu. U maksimalnoj visini do 60% štete korisnika od povećanja cijena energije i istodobno uz razrađenu tablicu visine prometa (uz retrogradno usklađivanje).

- privremeno ukidanje naknada na regulirani dio energije
- posebne subvencije za poljoprivredu

Izvor: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-protect-consumers-from-rising-energy-prices>

lipanj 2022.

HUP - cijene električne energije

26

26

Hrvatska udruga poslodavaca

Radnička cesta 37a, 10000 Zagreb
f 00 385 1 4897 592
m 00 385 91 783 9119
e hup@hup.hr
w www.hup.hr

HUP
Hrvatska udruga poslodavaca